

Ochrona małoletnich

w szkole

*z perspektywy obowiązków pracowników
administracyjnych i pedagogicznych.*

Natura bezpieczeństwa:

Słownikowo:

„Bez pieczy: bez troski, stan niezagrożenia, spokoju, pewności” (subjektynne poczucie bezpieczeństwa)

Prawnie:

„Ogół warunków i instytucji chroniących państwo i obywatele przed zjawiskami groźnymi...” (obiektywny system bezpieczeństwa)

BHP:

„zespoł warunków zapewniających wyeliminowanie lub maksymalne ograniczenie ujemnego wpływu środowiska pracy na organizm pracujących” (obiektywnie)

(słownik języka polskiego, PWN).

Natura poczucia bezpieczeństwa:

Psychologicznie:

„potrzeba pewności, stabilności, struktury, porządku, „oparcia, wolności od strachu, leku i chaosu... „, pojawia się (...) jeśli potrzeby fizjologiczne są dosyć dobrze zaspokojone... „

„próby poszukiwania bezpieczeństwa i stabilności (...) można zaobserwować w skłonności do przekładania rzeczy znajomych nad obce” „aktywny i dominujący czynnik, który mobilizuje zasoby organizmu jedynie w prawdę krytycznych sytuacjach... „

„moga stać się bardzo pałace w życiu społecznym, gdy tylko następuje realne zagrożenie prawa, porządku lub władzy”

(Abraham Maslow, „Motywacja i osobowość”, PW/N)

Rodzaje zagrożeń w szkole:

nękanie,
prześladowanie

bójki, pobicia,
szarpaniny

używanie
niebezpiec-
znych
rzeczy

seksting

cyberprzemoc
próby samobójcze

terroryzm

uprowadzenia,
zaginięcia

Podstawowe prawne warunki ochrony w szkole:

- ▶ oświatą, w aspekcie kształcenia, nauczania, wychowania i kultury fizycznej, stanowi **dział administracji rządowej** (art. 5 pkt 15 i art. 20 ust. 1 pkt 1 u.o d.a.r.) – w sprawach **nieueregulowanych** prawem oświatowym (art. 1 u.p.o.) lub prawem pracy (art. 75 § 2 k.p.) stosuje się prawo administracyjne;
  - ▶ szkoły i placówki oświatowe są zakładem administracyjnym (art. 8 ust 2 u.p.o.) działając z ramienia organów władzy publicznej **na podstawie i w granicach prawa** (art. 7 konst., art. 6 k.p.a.), gdzie dominuje m.in. zasada pisemności (art. 14 k.p.a.) – sprawy należy prowadzić na piśmie (papierowo lub elektronicznie), a **ustnie, telefonicznie lub drogą elektroniczną** gdy: przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie;
- (treść istotne motywów takiego załatwienia powinny być utrwalone w formie **protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji**).

Podstawowe prawne warunki ochrony w szkole:

-
- Szkoła i placówki stanowią część systemu oświaty (art. 2 u.p.o.) co zobowiązuje do należytego i wyczerpującego **informowania** stron o okolicznościach faktycznych i prawnych mających wpływ na ich prawa i obowiązki (art. 9 k.p.a):
- ▶ system, jako skoordynowany układ elementów (zbior) tworzący pewną całość z uporządkowanych logicznie części składowych stanowi swoisty zbiór jednostek organizacyjnych m.in.: przedszkola, szkoły, placówki oświatowo – wychowawcze, poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
  - ▶ system oświaty **wspiera ją** również w zakresie kształcenia, wychowania, bezpieczeństwa i zajęć edukacyjnych m.in. (art. 3 u.p.o.): organy administracji publicznej (Policja, Straż Pożarna), organizacje pozarządowe (np. stowarzyszenia, harcerze), badawcze i kultury (uczelnie), pracodawcy przy kształceniu zawodowym).

Zadania oświaty w zakresie bezpieczeństwa:

- **zapewnienie prawa** dzieci i młodzieży do wychowania i opieki (art. 1 pkt 1 u.p.o.) kierując się **dobrem** uczniów i **troską** o nich (art. 5 u.p.o.),
- **opieka** wobec uczniów pozostających w trudnej sytuacji materialnej i życiowej (art. 1 pkt 16 u.p.o.),
- dyrektor sprawuje **opiekę** nad dziećmi i młodzieżą uczzącą się w szkole (art. 7 ust. 1 u.k.n.), **zapewniając** uczniom **bezpieczeństwo w czasie zajęć organizowanych w szkole** (art. 7 ust. 2 pkt 6) a także **bezpieczne i higieniczne** warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez szkołę poza szkołą np. wyjścia grupowe (§ 2 rozp. w spr. b.h.p. w szk.) poprzez:
  - **zapewnienie** uczniom (w ramach nadzoru pedagogicznego) bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki stale i systematycznie badając stan, warunki i efekty działalności oraz realizacji zadań ustawowych i statutowych monitorując pracę szkoły (por. § 22 ust. 1 pkt 4 rozp. w spr. nad. ped. i art. 55 ust. 2 pkt 4 - 6 u.p.o.);
~~- prowadzenie wszystkich zajęć i przerw między zajęciami w szkole i poza pod nadzorem (§ 15 i 14 rozp. w spr. b.h.p. w szk.)~~

Obowiązki szkoły w zakresie bezpieczeństwa:

- ▶ **wspomaganie** przez szkołę wychowawczej roli rodziny (art. 1 pkt 2 u.p.o.) z poszanowaniem **godności i praw dziecka** (art. 95 § 1 k.r.o.);
- ▶ **realizacja** wśród dzieci i młodzieży programów wychowawczo-profilaktycznych (art. 26 u.p.o.) w zakresie **wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń** m.in. z technologią informacyjno-komunikacyjnych i w sytuacjach nadzwyczajnych (art. 1 pkt 21 u.p.o.).
- ▶ szkoły **współpracują** z policją lub strażą graniczną przy realizacji działań antyterrorystycznych, przekazując niezwłocznie informacje będące w ich posiadaniu **dotyczące zagrożeń o charakterze terrorystycznym** oraz podjętych działań w tym zakresie (art. 4 u. o d.a.)
- ▶ przed zajęciami dyrektor **musi uzyskać informację** o figurowaniu osoby dopuszczonej do działalności związanej z wychowaniem, wypoczynkiem, edukacją, leczeniem lub opieką małoletnich w rejestrze z dostęmem ograniczonym **przestępów na tle seksualnym** (art. 21 u. o p.z.p.n.t.s.);
- ▶ szkoła podejmuje działania zabezpieczające uczniów **przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie** dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności instaluje i aktualizuje oprogramowanie zabezpieczające (art. 27 u.p.o) np. **pornografia, przemoc, nawoływanie do faszyzmu itp.;**

Oświatowe regulacje prawne zarządzania szkołą:

- ▶ szkołą lub placówką oświatową kieruje dyrektor (art. 62 ust. 1 u.p.o.), który w ramach **władztwa zakładowego** przyjmuje podległość „destynariuszy” (użytkowników) zakładu, zgodnie z regulacjami statutowymi (art. 98 u.p.o.) np. może żądać opuszczenia szkoły, pracowników ośrodka dzielą się na funkcjonariuszy publicznych (dyrekcja – art. 62 ust. 1 u.p.o.), osoby pełniące funkcję publiczną (nauczycieli - 6 u.p.o.) i pozostałych pracowników samorządowych (art. 7 u.p.o.) lub przyjętych na umowę o pracę (art. 15 u.p.o.),
- ▶ statut szkoły określa **właściwe zachowania** ucznia na zajęciach edukacyjnych wobec nauczycieli i innych pracowników oraz pozostałych uczniów (art. 99 u.p.o), a także sposób współdziaania z rodzicami w tym zakresie (§ 6 zał. nr 6 rozp. w spr. stat. szk.),
~~dyploma szkolna ma być stosowana w sposób zgodny z ludzką godnością dziecka i przepisami prawa (art. 28 ust. 2 k.p.d.).~~

Zadania pracowników w zakresie bezpieczeństwa:

- ▶ pracownik zobowiązany jest (art. 100 § 2 pkt. 2 – 4, 6 k.p.):
  - przestrzegać regułaminiu szkoły i ustalonego w niej porządku,
  - przepisów oraz zasad b.h.p.,
  - chronić mienie szkoły,
  - przestrzegać zasad współprzycia społecznego,
- ▶ **kierownictwo pracodawcy** oznacza możliwość wydawania przez niego poleceń, które dotyczą pracy i są wiążące dla pracownika, jeżeli nie są sprzeczne z jego sumieniem, umową i prawem (art. 100 § 1 k.p.).
- ▶ **rodzaj pracy, czyli zespół czynności należący do obowiązków pracownika musi być określony w akcie będącym podstawą stosunku pracy, w którym można określić więcej niż jeden rodzaj pracy** (wyrok SN z dnia 14 lutego 2002 r., I PKN 876/00, OSNP 2004, nr 4, poz. 60).
- ▶ **zapewnianiając ochronę życia i zdrowia pracowników lub innych osób lub ochrony mienia, pracodawca może wprowadzić u pracowników kontrolę ich trzeźwości lub kontrolę na obecność w ich organizmach środków działających podobnie do alkoholu** (art. 22 prim c § 1 i art. 22 prim e § 1 k.p.),

Zadania nauczycieli w zakresie bezpieczeństwa:

- ▶ pracownicy szkoły podlegają przeszkoleniu w zakresie udzielenia pierwszej pomocy (§ 21 rozp. w spr. b.h.p. w szk.) oraz powinni być bezpłatnie wypożyczeni w sprzęt umożliwiający im w stopniu niezbędnym wykonanie czynności wchodzących w zakres obowiązków nauczyciela dla realizacji zadań z tym związanych (por. § 2 ust. 1 i § 3 rozp. w spr. war. real. przez szk. i naucz. zad.).
- ▶ rzetelnie realizować zadania związane ze stanowiskiem oraz funkcjami szkoły: wychowawcza i opiekuńcza (art. 6 pkt. 1 k.n.),
- ▶ wychowanie rozumiane jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmacniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży (art. 1 pkt 3 u.p.o.);
- ▶ wspierać każdego ucznia w jego rozwoju, w szczególności organizując zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne, kształtując aktywności społeczne i umiejętności spędzania czasu wolnego (art. 6 pkt 2 w zw. z art. 1 pkt 20 u.p.o.),

Zadania nauczycieli w zakresie kulturowego rozwoju:

- dbać o kszałtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji, pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów,
- upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy i umiejętności niezbędnych do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej (art. 1 pkt 13 u.p.o.),
- zakaz nierównego, dyskryminującego traktowania dziecka z jakichkolwiek powodów (art. 2 ust. 1 k.p.d., art. 32 konst.),
- prawo do wyrażania własnego zdania – swobodnej wypowiedzi, poszukiwania, otrzymywania i przekazywania informacji oraz idei wszelkiego rodzaju, bez względu na granice, w formie ustnej, pisemnej bądź za pomocą druku, w formie artystycznej lub z wykorzystaniem każdego innego środka przekazu według wyboru dziecka (art. 13 ust. 1 k.p.d., art. 54 ust. 1 konst.)
- dziecka nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje (art. 31 ust 2 konst.);

Podstawowe rozróżnienie

procedur:

sytuacja interwencyjna – stan faktyczny, który zakłóca lub uniemożliwia realizację zadań organów administracji publicznej, wymagający wykorzystania uprawnień oraz zastosowania sił i środków będących w dyspozycji organu lub instytucji;

sytuacja kryzysowa – nagły, przemijalny lub względnie stały stan faktyczny wpływający negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi,ienia lub środowiska, wywołująca ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych uprawnień, sił i środków.

(por. art. 3 pkt 1 u. o z.k.)

Wybrane podstawy prawne

ochrony – życie rodzinne:

W zakresie życia rodzinnego i poza szkolnego:

- ▶ zgodnie z prawem **chroniąc** życie prywatne i rodzinne (art. 1 ust. 2 r.o.d.o., art. 47 konst.) przetwarzając **dane osobowe** w **zakresie niezbędnym** dla realizacji zadań i obowiązków wynikających z prawa, pracownicy są obowiązani do zachowania w poufności informacji o charakterze danych osobowych (art. 30a u.p.o., art. 5 ust. 1f r.o.d.o.),
- ▶ udzielanie **pomocy rodzicom** w wykonywaniu ich obowiązków związanych z wychowywaniem dzieci (art. 18 ust. 2 k.p.d., art. 1 pkt 2 u.p.o.) **zapewniające ochronę** jego interesów (art. 3 k.p.d.);
- ▶ informowanie rodziców należycie i wyczerpująco o okolicznościach **faktycznych i prawnych** mających wpływ na ich prawa i obowiązki (art. 9 k.p.a) dla nawiązania optymalnej współpracy (art. 44 ust. 2 pkt 4 u.p.o.);
- ▶ interweniować, jeśli dobro dziecka jest **zagrożone**, gdy rodzice zaniebdubują lub nadużywają swojej władzy lub mieszkająca osobno (art. 9 k.p.d.),

Formy współpracy szkoły z rodzicami w zakresie pomocy psych. – pedag.:

- ▶ wspieranie rodziców i nauczycieli w rozwijaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększenia efektywności pomocy udzielanej uczniom (§ 2 ust. 3 rozp. w spr. pom. psych.-ped.);
- ▶ współpraca z poradnią w procesie diagnostycznym i postdiagnostycznym, m.in. w zakresie oceny funkcjonowania uczniów, barier i ograniczeń w środowisku utrudniających im funkcjonowanie i ich uczestnictwo w życiu przedszkoła, szkoły lub placówki oraz efektów działań podejmowanych w celu poprawy ich funkcjonowania oraz planowania dalszych działań (§ 20 ust. 1 pkt. 5 rozp. w spr. pom. psych.-ped.);
- ▶ pomoc psychologa i pedagoga udzielana rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów (§ 24 pkt. 7 rozp. w spr. pom. psych.-ped.);
- ▶ wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce, na wniosek dyrektora przedszkoła, szkoły i placówki, zapewniają poradnie oraz placówki doskonalenia nauczycieli (§ 24 pkt. 7 rozp. w spr. pom. psych.-ped.).

Odbieranie dzieci rodzicom:

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je (art. 12a u.p.p.r.):

- 1) u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej ,
2) w rodzinie następczej,
3) w placówce opiekuńczo-wychowawczej
- decyzja podjęta jest wspólnie z policją,
lekarzem (ratownikiem medycznym, pielęgniarką)
podobne uprawnienia ma kurator sądowy (art. 598'10 k.p.c.);

Wybrane podstawy prawne ochrony – terroryzm:

W zakresie zapobiegania terroryzmowi:

- szkoły współpracują z właściwymi służbami oraz instytucjami przy realizacji działań antyterrorystycznych, przekazując niezwłocznie będące w ich posiadaniu informacje dotyczące zagrożeń o charakterze terrorystycznym oraz podjętych działań w tym zakresie (art. 4 ust. 1 u. o d.a.),
- w przypadku powzięcia informacji o możliwości wystąpienia zdarzenia o charakterze **terroryстycznym** zagrożającego infrastrukturze publicznej lub infrastrukturze krytycznej, życia lub zdrowiu ludzi, mieniu w znaczących rozmiarach, dziedzictwu narodowemu lub środowisku, Szef ABW może wydawać polecenia szkołom z wyłączeniem podmiotów, o których mowa w art. 7, zagrożonym tymi zdarzeniami, mające na celu przeciwdziałanie zagrożeniom, ich usunięcie albo minimalizację, oraz przekazywać im informacje niezbędne do tego celu (art. 4 ust. 3 u. o d.a.),

Wybrane podstawy prawne ochrony – wycieczki i wyjścia:

W zakresie bezpieczeństwa podczas wycieczek:

- ▶ organizacja i program wycieczki **dostosowuje się do: wieku, zainteresowań, potrzeb, zdrowia, kondycji, sprawności, umiejętności uczestników** (§ 5 rozp. w spr. kraj. i turyst.)
- ▶ **sprawdzenie stanu liczbowego uczestników wycieczki przed wyruszeniem, w czasie zwiedzania jak i po przybyciu do punktu docelowego** (§ 33 ust. 1 rozp. w spr. b.h.p.).
- ▶ **dyrektor wyraża zgodę na zorganizowanie wycieczki zatwierdzając jej kartę** (§ 6 rozp. w spr. bhp), w której **kierownik wycieczki m.in. określa organizację i nadzór transportu dla uczniów i opiekunów wycieczki** (§ 10 pkt 7 rozp. w spr. bhp) lub **wypoczynku** (§ 6 ust. 1 pkt 7 rozp. w spr. wyp.).

Wybrane podstawy prawne

ochrony – zagrożenia

seksualne:

W zakresie zapobiegania zagrożeniom seksualnym:

- ▶ **szkoła chroni dzieci przed wszelkimi formami wyzysku seksualnego i nadużyć seksualnych** (art. 34 ust. k.p.d., art. 21 u. o p.z.p.n.t.s.);
- ▶ **uzyskanie informacji o figurowaniu osoby dopuszczanej do działalności związanego z wychowaniem, wypoczynkiem, edukacją, leczeniem lub opieką małolatnich w rejestrze z dostępem ograniczonym sprawów przestępstw na tle seksualnym** (art. 21 u. o p.z.p.n.t.s.);
- ▶ **podejmowanie działań zabezpieczających uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, w szczególności zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające (art. 27 u.p.o);**

Wymagania organizacyjne stawiane procedurom:

Dla najlepszego wykonania zadania oraz najsłużeczniejszego osiągnięcia celu, należy aby stworzyć algorytm czynności indywidualny dla każdego rodzaju zdarzenia, uwzględniający warunki zarówno szkóły, jak i charakteru podmiotów współpracujących (rodziców, jednostki policji).

Bez wzgledu na to, czego dotyczyć będzie zdarzenie, każdą procedurę będzie można podzielić organizacyjnie na trzy główne etapy:

- czynności *wstępne*,
- czynności *zasadnicze*,
- czynności *końcowe*.

Podstawowe narzędzia oddziaływania wychowawczego w szkole:

- Wychowanie** – rodzaj **oddziaływania pedagogicznego** ukierunkowany na **sferę emocjonalno – motywacyjną** (afektywną - dążenia), **system wartości** (postawy) a w efekcie na **osobowość** (por. art. 3 ust. 1 u. o w.r.n.).
- zachodzi pod wpływem **indywidualnego doświadczenia jednostki**;
  - **aktywizacja poznawcza** obejmuje **przekazywanie treści** lub umożliwianie tworzenia do **samodzielnego twierdzeń** (obrazy, pojęcia, schematy);
- Środkiem oddziaływania wychowawczego są:
- 1) środki **semantyczne** – zwrócenie uwagi, ostrzeżenie, wskazanie właściwego zachowania np. zachęcenie do przeproszenia (por. art. 5 ust. 4 u. o w.r.n., art. 40 k.w.)
  - 2) **mechanizmy psychologiczne**:
    - a). **przykład** (wzór: naśladowanie, identyfikacja, modelowanie);
    - b). **wymagania** (zadania: ćwiczenie, powtarzanie, wzmacnianie nagrodami i karą)
    - c). **internalizacja i internalizacja wartości** (normy: zakazy, nakazy, prawa i zasady postępowania)

Procedury: Etap I Czynności wstępne.

czynności wstępne – podejmowane zaraz po uzyskaniu informacji o zdarzeniu.

Jeżeli zdarzenie nadal trwa lub do niego jeszcze nie doszło, ale z sytuacji wynika, że zmierza w tym kierunku, to w takim wypadku należy:

- ▶ natychmiast przerwać zdarzenie lub do niego nie dopuścić, nawet z użyciem niezbędnym celu siły naruszającej nietykalność cielesną, wolność lub mienie nieletniego (por. art. 25 – 26 k.k., art. 15 – 16 k.w.), odebranie rodzicom (art. 12a u.p.p.r) lub zaalarmować innych zarządzając ewakuacją (por. art. 4 ust. 1 pkt. 4 u o o.p., art. 20 ust. 1 pkt. 1 u. o d.a.);
- ▶ udzielić pierwszej pomocy, a w razie potrzeby realizacji świadczzeń zdrowotnych (art. 2 ust. 1 pkt 10 u. o d.l.) podając decyzję o powiadomieniu pogotowia (§ 40 rozp. w spr. b.h.p.), a w razie potrzeby wsparcia psychicznego (art. 4 ust. 1 u. o o.z.p.);
- ▶ ująć sprawcę, jeżeli próbuje uciekać (por. art. 243 k.p.k., art. 45 k.p.o.w.);

Procedury: Etap I

Czynności wstępne.

- ▶ jeżeli doszło powstania śladów zdarzenia w wyniku m.in.:
  - a) **zniszczenia mienia** (art. 288 k.k., art. 124 k.w.);
  - b) **rozboju, bójki lub uszczerbku na zdrowiu** (art. 156 – 158, 280 k.k.);
  - c) **użycia niebezpiecznych narzędzi** (art. 159 – 160 k.k., art. 75 k.w.);
- czy też rzeczy pochodzące z czynu zabronionego znajdują się na miejscu zdarzenia, należy je zabezpieczyć poprzez:
  - ogrodzenie miejsca do przyjazdu policji (art. 4 § 3 u. o w.r.n., art. 304 § 1 k.p.k.) lub zespołu powypadkowego (§ 42 rozp. w spr. b.h.p.),
  - sfotografować dla dalszego postępowania cywilnego (por. art. 109 k.r.o.)
  - zabranie ze sobą w celu późniejszego wręczenia rodzicom lub właścielowi (jeżeli nie ma potrzeby by stanowiły dowód w sprawie);
- ▶ ustalić wszystkich uczestników zdarzenia i świadków w drodze wstępnego *rozpytania* wśród osób zastanych (lista osób)
- ▶ wezwać do opuszczenia szkoły (klasy) osoby przebywające na terenie placówki bezwzględnie lub niezgodnie z regułami (jedynie dyrektor).

Procedury poszepowania – Etap II

Czynności zasadnicze:

1. Rozpytać i wysuchać osoby biorące udział w zdarzeniu, poczawszy od pokrzywdzonego, poprzez świadków, a ostatecznie na sprawcy, dając w miarę możliwości do umożliwienia wypowiedzenia się dla wyjaśnienia (por. art. 72 ust. 3 konst.):
    - *co się zdarzyło?*
    - *kto uczestniczył w zdarzeniu?*
    - *co było przyczyną zajścia?*
    - *jaki był cel działania sprawcy?*
    - *kto mógł być jeszcze świadkiem?*
    - w przypadku zaistnienia szkody lub ujawnienia rzeczy nienależącej do nieletnich – ustalenie właściwego (poszkodowanego),
- zgodnie z prawem chroniąc życie prywatne i rodzinne
~~(art. 1 ust. 2 r.o.d.o., art. 47 konst.), rzetelnie i przejrzyscie (art. 5 ust. 1 a rodo).~~

Procedury poszepowania – Etap II

Czynności zasadnicze:

- w przypadku ujawnienia broni, alkoholu lub narkotyków ustalenie źródła (należy rozезнac niebezpieczeństwo uzyskiwania tego typu informacji)
2. Umieszczenie **zabranych lub odebranych rzeczy w depozycie i ujęcie ich w pokwitowaniu** (wymagane regulacje statutowe zgodnie z art. 64 ust. 2 i 3 konst., art. 336 – 338 K.C., § 16 pkt. 3 rozp. w spr. st. sz. pub.)
  3. Podjęcie decyzji co do **poinformowania o konsekwencjach zdarzenia nieletniego** wraz z **uzyskaniem zgody** od rodzica – rozeznać zagrożenia (por. art. 1 ust. 1 pkt. 5 u.p.o., art. 4 § 4 u. o w.r.n.),
Podjęcie decyzji o zastosowaniu środka oddziętywania wychowawczego art. 4 § 4 u. o w.r.n.),
  4. **Powiadomienie**, gdy to **konieczne z mocy przepisów prawa: rodzica, Policji, Straży Granicznej, pracownika socjalnego lub miejscowego Sądu Rejonowego o zdarzeniu.**
  6. Pozostać do dyspozycji wezwanych służb (wyznacza dyrektor).

Procedury postępowania – Etap II

Czynności zasadnicze:

Dyrektor ma prawo zastosować środki oddziaływania wychowawczego w postaci art. 4 § 4 u. o w.r.n.):

1. *pouczenia,*
2. *ostrzeżenia ustnego,*
3. *ostrzeżenia na piśmie,*
4. *przeproszenia pokrzywdzonego,*
5. *przywrócenia stanu poprzedniego,*
6. *wykonania określonych prac porządkowych na rzecz szkoły,*

jeżeli:

- nielatni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuścił się czynu karałnego na terenie szkoły lub w związku z realizacją obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki,
- jest to wystarczające (por. art. 3 ust. 1 u. o w.r.n., art. 40 k.w.),
- za zgodą rodziców albo opiekuna nieletniego oraz nieletniego,

Procedury: Etap II – powiadomienie rodziców:

- ▶ rodzice załatwiają sprawy osobiście, przez pełnomocnika lub na piśmie (art. 50 k.p.a.), a **osobiście** rodzic stawia się, gdy mieszka, przebywa lub siedzi w miejscowości z szkołą (art. 51 k.p.a);
  - ▶ w sprawach **nieripiących zwłoki** wezwać można również telefonicznie albo przy użyciu innych środków łączności (art. 55 § 1 k.p.a.) – **skutkuje, gdy nie ma wątpliwości, że dotarło do adresata we właściwej treści i odpowiednim terminie** (art. 55 § 2 k.p.a.)
  - ▶ innych członków rodziny, wg obyczajów (art. 5 k.p.d.) można informować **za zgodą rodzica** (art. 30a ust. 3 pkt. 2 u.p.o.).
- Rodziców **nie informuje się** o stanie dziecka w przypadku:
- ▶ zaistnienia podejrzenia, że rodzic negatywnie wpływa na małolatniego (np. zmuszając do czynów zabronionych, ~~sprawcą przemocy~~) **tworząc zagrożenie** dla jego zdrowia (art. 30a ust. 3 pkt. 1 u.p.o.).

Procedury: Etap II – powiadomienie policji:

Policję należy powiadomić **zawsze**, jeżeli:

- ▶ doszło do popełnienia przestępstwa lub wykroczenia ściganego "z urzędu" przez ucznia lub wobec ucznia przez sprawcę pow. 17 r.ż. (art. 304 § 1 k.p.k., art. 12 u.p.p.r.),
- ▶ nieletni dokonał czynu karalnego między 13 a 17 r.ż., jako przestępstwa, które nie jest ścigany z oskarżenia prywatnego (art. 4 § 3 i 4 u. o w.r.n.).
  - ▶ jeżeli doszło do przejawu demoralizacji tj. przestępstwa lub wykroczenia dokonanego przez nieletnich po ukończeniu 10 lat i poniżej 13 roku życia, oraz (art. 4 § 3 i 4 u. o w.r.n.) albo czynu zabronionego dokonanego przez małoletniego poniżej 10 r.ż. (por. art. 1 ust. 2 pkt. 3 u. o w.r.n.):
    - braku zgody rodziców lub nieletniego na zastosowanie środka oddziaływania wychowawczego szkoły (np. żądają powiadomienia policji);
    - zastosowanie środka oddziaływania niewystarczającego ~~wychowawczego~~ przez dyrektora szkoły jest niewystarczające (np. potrzeba zabezpieczenia śladów pod kątem działań na nieletniego lub małolatniego osoby trzecich)

Procedury: Etap II – powiadomienie sądu:

- Sąd rodzinny powiadamia się, jeżeli z okoliczności zdarzenia wynika wystąpienie przejawów demoralizacji u nieletniego oraz wtedy, gdy (art. 4 ust 3 i 6 u. o w.r.n., 572 k.p.c., art. 109 k.r.o.):
- ▶ szkoła dowiedziała się o dopuszczeniu się przez *nielatniego czynu zabronionego* wyczerpującego znania przestępstwa ściganeego z urzędu lub przestępstwa skarbowego (np. w życiu pozaszkolnym)
  - ▶ zachodzi powtarzalność zachowań nagannych;
  - ▶ rozmowy z nieletnim lub jego postawy wskazują, że ma on nastawienie pozytywne do swojego niewłaściwego zachowania;
  - ▶ kontaktu z rodzicami lub opiekunami nieletniego albo nie ma, albo są bezskuteczne, albo są oni niewydolni wychowawczo lub działają na szkodę dziecka;
  - ▶ występuje faktyczny brak opieki nad nieletnim.
  - ▶ szkoła wyczerpała możliwości działania tj. wystarczalności stosowania środków oddziaływania wychowawczego .

Procedury postępowania – Etap III

Czynności końcowe:

- Czynności końcowe zamkają procedurę reagowania poprzez zapewnienie zastosowania wszystkich możliwych konsekwencji zdarzenia tj.:*
- **wydanie za pokwitowaniem zabezpieczonych rzeczy pełnoletniemu właścielowi, jeśli nie były oddane na policję lub do sądu jako dowód** (por. odp. z art. 344 § 1 k.c.);
  - **przywrócenie do stanu poprzedniego:**
    - prace remontowe, naprawcze i instalacyjne przeprowadzać pod nieobecność osób trzecich (§ 6 ust. 1 rozp. b.h.p.)
    - za zgodą rodzica i nieletniego dyrektor może to umożliwić młodocianym w ramach oddziaływanie wychowawczego, przy zachowaniu wymogów prawnych (zakaz zatrudniania małoletnich poniżej 15 lat [art. 190 § 2 k.p.] oraz przedstawienie świadectwa lekarskiego stwierdzającego, że praca danego rodzaju nie zagraża ich zdrowiu);
  - **podjęcia decyzji dotyczącej zastosowania instytucji wynikających ze statutu szkoły lub placówki nawet po zastosowaniu środków oddziaływania wychowawczego** (art. 98 ust. 1 pkt 18 i 19 u.p.o. i art. 4 ust. 4 u. o. w r.n.);

Procedury postępowania – Etap III

Czynności końcowe:

- ▶ **uwzględnienia uzyskanych informacji o uczniu przy decyzjach w zakresie poza programowego uczestnictwa w dodatkowych zabawach, wycieczkach** (§ 5 rozp. w spr. kraj. i tur);
- ▶ **rozważenie obniżenia oceny z zachowania** (§ 9 ust. 1 rozp. w spr. oceniania)
- ▶ **udokumentować wszystko, co może przyczynić się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem** (art. 75 k.p.a.) w formie:
  - *urzędowej:* wynikającej z przepisów i kompetencji (art. 76 § 1 k.p.a, 244 k.p.c.) np. protokoły, dziennik, notatka urzędowa, niebieska karta itp.;
  - *prywatnej:* wynikającej z praktyki i organizacji pracy (art. 245 k.p.c.) np. oświadczenie rodzica, zapisek.
- ▶ **zaplanowanie 1 raz do roku ćwiczenie alarmowania na wypadek ataku, pożaru, katastrofy** (por. § 17 ust. 2 „rozp. w spr. o.p. poż.”);

Literatura prawnia:

- ▶ USTAWA z dnia 4 września 1997 r. o działaach administracji rządowej (tekst jedn. – Dz. U. z 2021 r. poz. 1893) – stan na dzień: 16.07.2022 r. (skrót: „u. o d.a.r.”),
- ▶ KONSTYTUCJA Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.) – stan prawny na dzień: 21.10.2009 r. (skrót: „konst.”),
- ▶ USTAWA z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (tekst jedn. – Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2022 r. (skrót: „u.p.o.”),
- ▶ USTAWA z dnia 26 stycznia 1982 r. *Karta nauczyciela* (tekst jednolity – Dz. U. z 2021 r. poz. 1762) – stan prawny na dzień: 01.09.2022 r. – (skrót: „u.k.n.”),
- ▶ USTAWA z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (tekst jednolity – Dz. U. z 2021 r. poz. 735 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 07.07.2022 r. (skrót: „k.p.a.”),

Literatura prawnna:

- ▶ USTAWA z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. 2022 poz. 1700) – skrót „u.o.w.r.n.”
- ▶ USTAWA z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 685 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2022 r. (skrót: „u.o.o.z.p.”),
- ▶ USTAWA z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 04.05.2019 r. (skrót: „u.o.o.d.o.”),
- ▶ USTAWA z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (tekst jednolity – Dz. U. z 2022 r. poz. 261 z późn. zm.) – stan prawny na dzień: 24.02.2022 r. (skrót: „u.z.k.”),
- ▶ KONWENCJA o prawach dziecka przyjęta przez ONZ z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 02.09.1999 r. (skrót: „k.p.d.”),
- ▶ ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jedn. – Dz. U. z 2020 r. poz. 1604) – stan prawny na dzień: 18.09.2020 r. (skrót: „rozp. w spr. b.h.p.”)

Literatura prawnia:

- ▶ USTAWA z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępcością na tle seksualnym (tekst jedn. – Dz. U. z 2020 r. poz. 152 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2022 r. (skrót: „u o p.z.p.s.”).
- ▶ ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkoła, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. z 2001 r. Nr 135, poz. 1516 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.06.2018 r. (skrót: „rozp. w spr. kraj. i tur.”),
- ▶ USTAWA z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych (tekst jedn. – Dz. U. z 2021 r. poz. 2234 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 23.04.2022 r. (skrót: „u. o d.a.”)
- ▶ ROZPORZĄDZENIE Parlamentu Europejskiego i Rady (ue) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (skonsolidowane ogólne rozporządzenie o ochronie danych (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016 s. 1) – skrót: „r.o.d.o.”)

Literatura prawnia:

- ▶ USTAWA z dnia 29 lipca 2005 r. o *przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (tekst jednolity – Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.) – stan prawny na dzień: 16.06.2021 r. (skrót: „u. o p.p.r”)
- ▶ USTAWA z dnia 20 maja 1971 r. *Kodeks wykroczeń* (tekst jedn. – Dz. U. z 2021 r. poz. 2008 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2022 r. (skrót: „k.w.”),
- ▶ USTAWA z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (tekst jedn. – Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2022 r. (skrót: „k.k.”),
- ▶ USTAWA z dnia 15 kwietnia 2011 r. o *działalności leczniczej* (tekst jedn. – Dz. U. z 2022 r. poz. 633 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 06.04.2022 r. (skrót: „u.d.l.”),
- ▶ Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o *ochronie przeciwpożarowej* (tekst jedn. – Dz. U. 2021 r. poz. 869 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 10.08.2022 r. (skrót: „u. o o.p.”),

Literatura prawnia:

- ▶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. 2010 nr 109 poz. 719 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 17.08.2022 r. (skrót: „rozp. w spr. o.p.poż.”),
- ▶ USTAWA z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (tekst jedn. – Dz.U. z 2022 r. poz. 1510 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 01.09.2022 r. (skrót: „k.p.”),
- ▶ ROZPORZĄDZENIE Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r. Nr 61 poz. 624) – „rozp. w spr. st. sz. pub.”
- ▶ USTAWA z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. – Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 30.06.2022 r. (skrót: „k.c.”)
- ▶ USTAWA z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. – Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zmianami) – stan prawny na dzień: 15.07.2020 r. (skrót: „k.r.o.”),